

до наказу від _____ 2021 р. № _____

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

д.е.н., проф. _____ Діброва А.Д.

«__» червня 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри банківської справи та страхування

Протокол № __ від «__» червня 2021 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. _____ Худолій Л.М.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП _____

Гарант ОП

_____ (ПІБ гаранта)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність

072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма

Банківська справа

(назва спеціалізації)

Факультет

Економічний

(назва факультету)

Розробники:

доцент, к.е.н. Бронін О.В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Опис навчальної дисципліни

Банківський менеджмент

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування	
Освітня програма	Банківська справа	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (якщо є в робочому навчальному плані)	+	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	5	5
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	12 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	105 год.	130 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання		

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: набуття базових знань з теорії та практики менеджменту банківської діяльності.

Завдання: з'ясувати складові фінансової звітності комерційного банку; вивчити теоретичні підходи щодо менеджменту банківських ризиків, ліквідності банку, оцінки фінансового стану банку; менеджменту пасивів банку; менеджменту активних та комісійно-посередницьких операцій банку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: суть основних понять менеджменту банківської діяльності; підходи до управління активами та пасивами банку; характеристику, тенденції та перспективи розвитку банківської діяльності.

вміти: працювати з науковою літературою; обґрунтовувати прийняті рішення; обґрунтувати власну точку зору, толерантно вести себе під час дискусії.

Набуття компетентностей:

- **загальні компетентності (ЗК):** ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9.
- **фахові (спеціальні) компетентності (ФК):** СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК7, СК8.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Змістовий модуль 1. Банківська фінансова звітність, ризики та оцінка банку

Тема лекційного заняття 1. Фінансова звітність банку.

Загальні відомості про баланс та звіт про фінансові результати. Баланс банку. Складові звіту про фінансові результати. Інші фінансові звіти.

Тема лекційного заняття 2. Оцінка фінансового стану банку.

Аналіз фінансової стійкості. Аналіз ділової активності. Аналіз ліквідності. Аналіз ефективності управління.

Тема лекційного заняття 3. Менеджмент банківських ризиків

Сутність ризиків та їх класифікація. Аналіз та менеджмент кредитного ризику. Аналіз та менеджмент процентного ризику. Способи мінімізації процентного ризику.

Тема лекційного заняття 4. Менеджмент ліквідності банку.

Попит і пропозиція ліквідних коштів банку.

Стратегії управління ліквідністю банку. Стратегія управління ліквідністю через управління активами. Стратегія управління залученими ліквідними коштами. Стратегія збалансованого управління ліквідністю.

Оцінка потреби банку в ліквідних коштах. Метод джерел і використання коштів. Метод структури коштів. Метод показників ліквідності.

Змістовий модуль 2. Менеджмент пасивів банку

Тема лекційного заняття 1. Менеджмент власного капіталу.

Суть та функції власного капіталу. Оцінка вартості власного капіталу. Оцінка достатності капіталу банку. Методи управління капіталом.

Тема лекційного заняття 2. Менеджмент залучених коштів.

Економічна сутність зобов'язань банку, завдання аналізу та його інформаційна база. Аналіз структури зобов'язань банку. Аналіз строкових депозитів. Аналіз депозитів до запитання. Аналіз ефективності формування та використання банківських ресурсів.

Змістовий модуль 3. Менеджмент активів банку

Тема лекційного заняття 1. Менеджмент кредитних операцій.

Завдання і джерел аналізу. Аналіз масштабу, руху та оборотності кредитів. Аналіз погашення, диверсифікації та структури кредитів. Аналіз якості та ефективності кредитного портфелю.

Тема лекційного заняття 2. Менеджмент операцій з цінними паперами.

Завдання і підходи до аналізу. Аналіз вартості грошей у часі та дисконтування. Аналіз інфляційного впливу на реальну дохідність операцій із цінними паперами. Критерії альтернативного вибору фінансових інвестицій. Аналіз дохідності операцій із цінними паперами.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Банківська фінансова звітність, ризики та оцінка банку												
Тема 1. Фінансова звітність банку	15	2	3			10	23	1	2			20
Тема 2. Оцінка фінансового стану банку	16	2	4			10	23	1	2			20
Тема 3. Менеджмент банківських ризиків	16	2	4			10	18	1	2			15
Тема 4. Менеджмент ліквідності банку	21	2	4			15	18	1	2			15
Разом за змістовим модулем 1	68	8	15			40	82	4	8			70
Змістовий модуль 2. Менеджмент пасивів банку												
Тема 5. Менеджмент власного капіталу	21	2	4			15	17	1	1			15
Тема 6. Менеджмент залучених коштів	21	2	4			15	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 2	42	4	8			30	34	2	2			30
Змістовий модуль 3. Менеджмент активних операцій банку												
Тема 7. Менеджмент кредитних операцій	21	2	4			15	17	1	1			15
Тема 8. Менеджмент операцій з цінними паперами	19	1	3			15	17	1	1			15
Разом за змістовим модулем 3	40	3	7			30	34	2	2			30
Усього годин	150	15	30			105	150	8	12			130

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фінансова звітність банку	3

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінка фінансового стану банку	4
2	Менеджмент банківських ризиків	4
3	Менеджмент ліквідності банку	4
4	Менеджмент власного капіталу	4
5	Менеджмент залучених коштів	4
6	Менеджмент кредитних операцій	4
7	Менеджмент операцій з цінними паперами	3

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Назвіть основні статті банківського балансу (звіту про фінансовий стан).
2. Які статті активів банківського балансу найбільш і найменш важливі?
3. Які статті пасивів балансу найбільш важливі?
4. Які статті входять в звіт про фінансові результати банку?
5. Назвіть основні дохідні та видаткові статті у звіті про доходи, витрати і прибутку банку в порядку їх значущості?
6. Якими показниками характеризується фінансова стійкість банку?
7. Яка тенденція зміни значення показників коефіцієнта надійності та коефіцієнта достатності капіталу буде свідчити про підвищення фінансової стійкості комерційного банку?
8. Якими показниками характеризується ділова активність в частині пасивів?
9. Якщо збільшується питома вага міжбанківських кредитів, то це покращує якість ділової активності?
10. Якими показниками характеризується ділова активність в частині активів?
11. Що таке ліквідність банку?
12. Якими основними показниками характеризується ліквідність банку?

13. Що таке дохідність власного капіталу і який аспект діяльності банку характеризує цей показник?

14. Що таке дохідність активів, в чому важливість цього показника для банків?

15. Чому в сучасних умовах банки більше звертають увагу на чисту процентну маржу та непроцентну маржу? На дохідну базу та спред?

16. Які основні види ризиків притаманні банківській діяльності?

17. Що таке кредитний ризик?

18. Якими показниками вимірюється процентний ризик?

19. Які основні заходи мінімізації кредитного ризику?

20. Які в Україні встановлені нормативи для мінімізації кредитного ризику?

21. Що таке процентний ризик?

22. Якими показниками вимірюється процентний ризик?

23. Поясніть сутність методу управління дисбалансами або GAP менеджмент.

24. Коли банк є чутливим за активами, а коли чутливим за пасивами?

25. Що відбудеться з чутливим за активами банком, якщо процентні ставки зростуть? Поясніть.

26. Що таке середньозважений термін погашення?

27. Як визначається дисбаланс середньозважених строків погашення активів та пасивів банку?

28. Чи буде вас турбувати очікуване підвищення процентних ставок, якщо у вашого банку від'ємний дисбаланс середньозважених строків погашення? Поясніть.

29. Що таке фінансові ф'ючерсні контракти?

30. Як фінансові ф'ючерси можуть сприяти боротьбі банку з процентним ризиком?

31. Що таке коротке хеджування ф'ючерсами? Що таке довге хеджування ф'ючерсами?

32. Яку роль відіграє капітал в управлінні банку?

33. Яка взаємозалежність між капіталом і ризикованістю в банківській діяльності?

34. Як визначається розмір капіталу банку?

35. Які основні відмінності між основним і додатковим капіталом?

36. Які основні показники використовуються для оцінки достатності капіталу банку?

37. Як впливає дивідендна політика на потребу банка в залученні додаткового капіталу?

38. Що таке темп приросту внутрішнього капіталу і чому цей показник важливий для управління банком?

39. Які основні джерела капіталу банку?

40. Які фактори слід приймати до уваги менеджери в процесі вибору зовнішніх джерел капіталу?

41. Яких нормативів інвестування повинні дотримуватися комерційні банки?

42. За якими критеріями банки розподіляють цінні папери між торговим портфелем та портфелем до погашення?
43. Що таке ринкова вартість фінансового активу?
44. За якими методами може оцінюватися ринкова вартість?
45. Які основні методи оцінки використовуються при проведенні фінансових операцій, які враховують фактор часу?
46. За допомогою якого методу здійснюється визначення теперішньої вартості майбутньої величини?
47. Що повинна враховувати ставка дисконтування?
48. В яких випадках враховується інфляція при здійсненні фінансово-економічних розрахунках, пов'язаних з інвестиційною діяльністю?
49. Перерахуйте основні критерії для вибору певного інвестиційного проекту.
50. За якою формулою визначається дохідність інвестицій в цінні папери?
51. Як визначається ціна придбання дисконтних облігацій за простою процентною ставкою?
52. Як визначається ціна боргового цінного паперу з виплатою доходу що періодично?
53. Як визначається ціна цінного паперу з невизначеним терміном використання?

8. Методи навчання

Лекції, демонстрація за допомогою PowerPoint, практичні заняття, індивідуальні завдання.

9. Форми контролю

У процесі викладання предмету «Банківський менеджмент» використовується три види контролю: поточний, модульний і підсумковий.

Поточний контроль включає в себе:

- тестування (т) – така форма контролю проводиться регулярно на вибірковій основі і дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття;
- розв'язування задач (рз) – така форма контролю проводиться на окремих заняттях і дозволяє перевірити знання основних положень заданої теми, формувати логічне мислення студентів;
- опитування (о) – така форма контролю проводиться регулярно на вибірковій основі з метою виявлення вміння студентами оперувати матеріалом, вчитаним викладачем, відповідати на додаткові питання;
- індивідуальні завдання (із) – така форма контролю проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення;
- самостійна робота (ср) – така форма контролю дозволяє виявити вміння студента чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно;

- контрольна робота (кр) – така форма контролю проводиться з метою отримання загального уявлення про достатність взаємозв'язку «викладач-студент» з даної дисципліни, а також контролю та поточної успішності.

Модульний контроль здійснюється під час виконання контрольної роботи, яка проводиться у формі тестів, і передбачає рейтингову оцінку знань, умінь і навичок студентів за окремими змістовими модулями та їх елементами.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену при умові проходження студентом усіх етапів поточного і модульного контролю.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Олійник О.О., Олійник Л.М. Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни «Банківський менеджмент» для студентів економічного факультету ОКР «Магістр» зі спеціальності 8.03050801 - «Фінанси і кредит». Вид.: «ЦП «КОМПРИНТ»», 2014. – 123с.
2. Олійник О.О. Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни «Аналіз та менеджмент банківської діяльності» для студентів економічного факультету ОКР «Магістр» за спеціальністю 8.03050801 «Фінанси і кредит», 2013. – 123с.
3. Олійник О.О. Методичні рекомендації до виконання курсового проекту з навчальної дисципліни «Аналіз та менеджмент банківської діяльності» для магістрів зі спеціальності 8.03050801 – «Фінанси і кредит», 2011. – 16с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Аналіз банківської діяльності: підручник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2010. - 600 с.
2. Роуз Питер С. Банковский менеджмент. Пер. с англ. со 2-го изд. — М. : Дело, 1997. — 768с.
3. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Джозеф Синки-мл.; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007 – 1018с.

Допоміжна

1. Банківський менеджмент: Підручник / О. А. Кириченко [та ін.] ; ред. О. А. Кириченко, В. І. Міщенко. - К. : Знання, 2005. - 832 с.
2. Кузьмін В. В. Банківський менеджмент: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В. В. Кузьмін. - Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2006. - 300 с.
3. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / З. І. Щибиволок. - К. : Знання, 2007. - 311 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://bank.gov.ua/>
2. <http://rada.gov.ua/>
3. <http://finance.ua/>
4. <http://www.prostobankir.com.ua/>
5. <http://www.prostobank.ua>